

Boldklubben af 1893's tennishal

Gunnar Nu Hansens Plads 11, 2100 København Ø
- også Per Henrik Lings Allé 10 (tidl. Idræts Allé)

Ill. 1. Bag karnap ligger klublokaler og omklædningsrum. I kælderen har Sparta i dag kontorer.

Ill. 2. Vue mod Parken A/S.

Ill. 3. Gavl mod Idrætshuset.

Fredningsforslaget omfatter

Boldklubben af 1893's tennishal blev indviet i 1912. Tennishallen, en langstrakt to-etagers bygning, har siden opførelsen været benyttet som tennishal med to indendørs baner. Opført i jernbeton som en sammenhængende hennebique hvælving med armerede ribber for hver tredje meter med amfiteatraliske tilskuerpladser langs siderne. Skylights af samme konstruktion. Ydervæg af pudset beton og tagdækning af tagpap; indvendigt beton og kunststofbaner.

I efteråret 2007 blev tennishallen solgt med tilbagekøbsret til Løbeklubben Sparta, der ønsker at ombygge den til en indendørs løbebane, hvilket vil betyde, at tilskuerpladserne (i dag med delvist rekonstruerede stole), der har eksisteret siden opførelsen, fjernes, og at de to baner, der siden opførelsen har haft niveauforskel, udlignes.

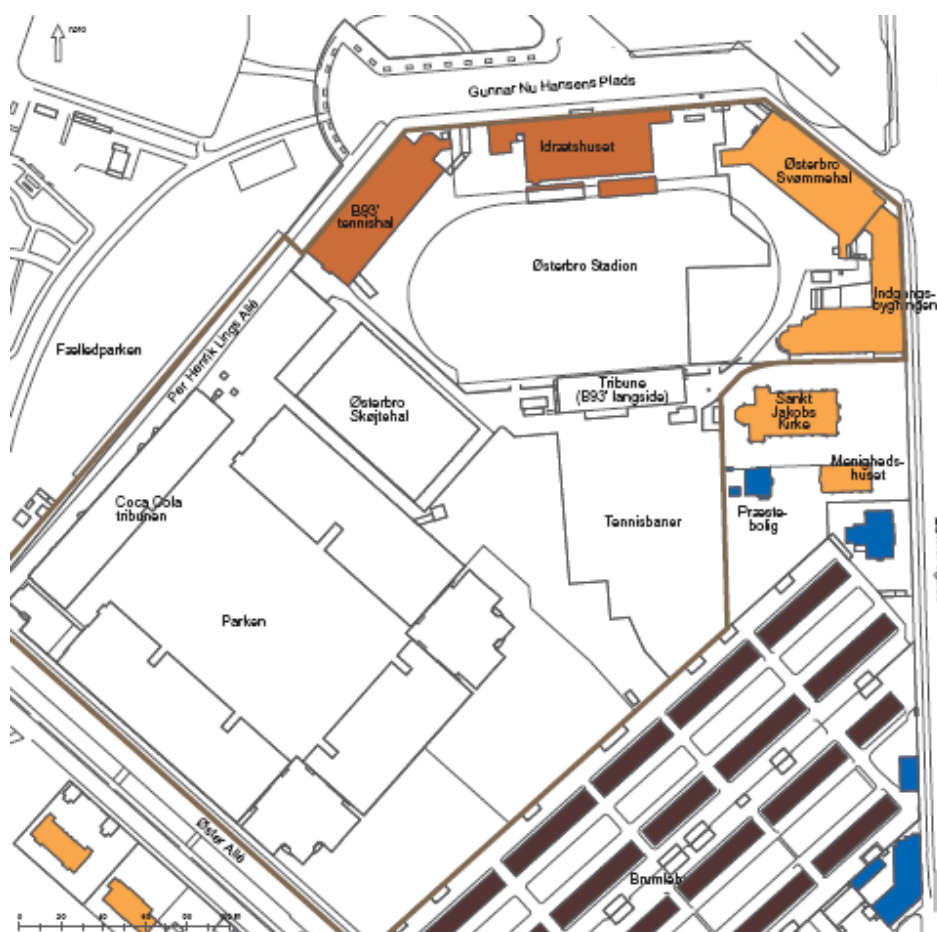
Forslagstiller

Landsforeningen for Bygnings- og Landskabskultur i samarbejde med

Foreningen Kulturinitiativet v/ cand.phil. Tove Jensen

Støtteerklæring fra:

DOCOMOMO v/ Ola Wedebrunn

Ill. fra Tillæggsforslag til lokalplan 401, 2008. Områdets bevaringsværdige bygninger.

Indholdsfortegnelse	Side
Fredningsforslag og dets forslagsstillere	1
Begrundelse for forslaget	2
Baggrund	3
Beskrivelse	5
Oprindelighed og ændringer	5
Bygningens umiddelbare omgivelser	6
Vedligeholdelsesstand	7
Idrætsarkitektur i dag	7
Kommuneatlas	8
Planlægning	8
Identifikation	8
Kontaktpersoner	8
Kilder	8
Bilag	10

Ill. 4. Tennisbane nærmest indgangen fra klublokalerne.

Ill. 5. Skylights.

Begrundelse for fredningsforslaget

Flere begrundelser kan nævnes for forslaget om fredning af Boldklubben af 1893's tennishal. Den er Danmarks første indendørs tennishal, opførelsen påbegyndtes i 1910, og den blev indviet februar 1912 af det daværende kronprinspar Christian og Alexandrine.¹ Den er et tidligt eksempel på en jernbetonkonstruktion og har klare funktionalistiske antydninger. En væsentlig detalje er dens skylight, der formidler dagslyset til spillerne. Dagslys nævnes også i dag som den foretrukne belysning for indendørs tennis. Oprindeligt hang specielt forarbejdede PH-lamper i hallen. Disse blev på et tidspunkt udskiftet til neonbelysning, men lamperne bruges i dag på et bibliotek i Københavns-området.² Kulturhistorisk er tennishallen værd at bevare af ovenstående grunde, men også som en væsentlig del af Østerbro Stadion, et område, der siden slutningen af 1800-tallet blev benyttet til idræt, og som i perioden 1911 til 1930 fik den struktur, der i hovedsagen stadig fungerer omkring Østerbro Stadion til brug for forskellige former for idræt som fodbold, tennis, svømning, løb m.v.³ Hallen følger sig stilfærdigt ind i rækken af idrætsarkitektoniske bygninger rundt om Østerbro Stadion som den ældste, men ikke mindst markante. Da samfundet i dag befinder sig i en ny periode, videnssamfundet, der vil udvikle egne arkitektoniske udtryk, så er det også væsentligt at fastholde arkitektoniske udtryk, der er produkt af sin tid – også med tennishallens kommende nabo, den nye multiarena. Og området vil dermed være med til at vise det vide spænd, der er – også i vores idrætsarkitektoniske kulturarv – og ligge i fin tråd med de mange tanke og tiltag, der findes i dag, om at bevare og benytte også den bygningskulturelle kulturarv økonomisk.

¹ Som dronning havde Alexandrine faste spilletider i tennishallen.

² Oplyst af B93's tennistræner.

³ Afsæt. 2007 og Idrætsscener. 2003. Se yderligere omtale af bøgerne i afsnittet Idrætsarkitektur i dag.

Baggrund

Tennishallens arkitekt er Søren Lemche Jacobsen (1864-1955); uddannet tømrersvend i 1883, arkitekt 1892, guldsmed 1896; samme år fik han den store guldmedalje af Akademiet. Han var elev under professor Hans J. Holm og arbejdede som Holms konduktør på Vallø Slot 1893-98 samt deltog gennem mange år i Holms opmålinger af ældre dansk bygningskultur, hvilket han blev særligt god til. Hans værker tæller endvidere mange kirker som Frederiksværk i 1909-11 og Hellebæk i 1920, villaer, beboelsesejendomme m.v. Hans stil blev ifølge Weilbach påvirket af arbejdet med Vallø, som ses i hans senere arbejder, der er præget af en vis tyngde. Dette synes ikke at præge tennishallens elegante og praktiske udseende, mens derimod dens nabo Idrætshuset har et kraftfuldt udtryk og udstråler styrke og soliditet. For begge bygningers vedkommende må det siges at være egenskaber, der ikke er uforlignelige med deres funktion (se afsnittet Bygningens umiddelbare omgivelser). Søren Lemche har på Østerbro foruden tennishallen og Idrætshuset også tegnet Arbejderhjemmet Fredenshus, Øster Allé 25.

Af Søren Lemches bygninger, her er undtaget kirkerne, har flere opnået høj og middel bevaringsværdi som:

Dronninggårds Allé 83 (1898), Rudersdals Kommune, har bevaringsværdi 2.

Sorgenfrihus (1902), Lyngby Hovedgade 8A, har bevaringsværdi 4 (lokalplan 179, Lyngby-Taarbæk K.)

Toldbodvej 5 (Bornholmsgade 1) (1908), København K, har bevaringsværdi 3.

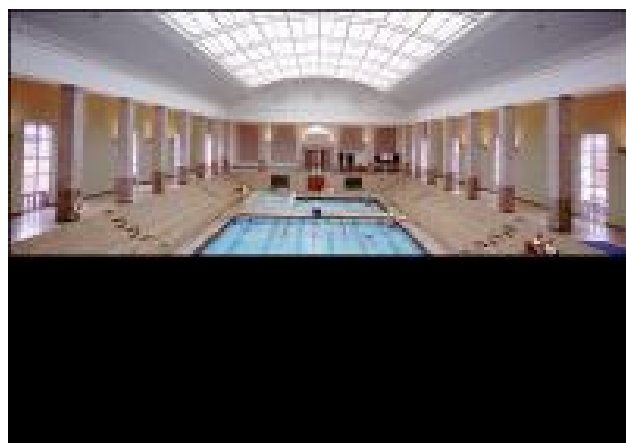
Tennishallen og Idrætshuset ved Østerbro Stadion har begge bevaringsværdi 2.

Fredenshus (1915), Øster Allé 25, 2100 København Ø, har bevaringsværdi 3.

Af eksisterende bygninger i samme karakteristiske stil med skylight kan nævnes:

Ill. 6. Mattssons Ridehus, Strandvejen, Klampenborg (1932), ombygget og opført af Arne Jacobsen i jernbeton; den har tidligere været indstillet til fredning.

Ill. 7. Østerbro Svømmehal, 1930 af arkitekterne Frederik Vilhelm Hvalsøe og Arthur Karl Johann Wittmark i jernbetonkonstruktion. Bevaringsværdi 2.

Boldklubben af 1893, B93, blev stiftet den 19. maj 1893 som Cricketklubben af 1893 i Café Petersborg i Odensegade, i 1896 kom fodbold med og i 1901 tennis.⁴ Det var i en periode, hvor befolkningens sundhed og dermed også foreningslivet med inspiration fra England tog til i vækst og banede vej for idrætsforeninger for børn og voksne. Idræt og gymnastik kom til omkring 1850'erne og hørte i høj grad sammen med militæret og samfundets politiske situation, men ændrede sig senere til individuelle behov og sociale tiltag. Tidlige eksempler på bygninger alene bygget til idrætsformål er Vallekilde Højskoles øvelseshus fra 1884 af Martin Nyrop og Andreas Bentsen, der foruden ny nordisk arkitekturstil også viste vejen til den folkelige idræt. Dernæst Helle Gotveds gymnastiksal på Vodroffsvej 51, Frederiksberg fra omkring 1898, tegnet af P.V. Jensen-Klint. Her skal også Søren Lemches Idrætshus fra 1914 nævnes. De to første er i dag fredet, den sidste har bevaringsværdi 2.

Industriudstillingen i København 1888 havde fodboldturnering på programmet i Danmarks første sportshal, en halvåben sportstribune, bygget af Martin Nyrop til lejligheden. Og det var også med til at give idrætten et løft herhjemme.

B93 benyttede fra begyndelsen blandt andet Fælleden og andre mulige steder til træning og kamp, indtil de fra 1901 lejede 4 ha på Østre Fælled af Københavns Kommune mellem Øster Allé og Jakobskirken (der ligger ud til Østerbrogade), skråt over for Østerbro Kaserne. Kommunen havde indtil da brugt området som isbane, omgærdet af rækværk. Samme år overtog klubben også 10 baner ved Strandboulevarden.

På Østre Fælled var der plads til to fodbold- og 23 tennisbaner – alle udendørs. De udendørs baner er siden blevet færre og færre, efterhånden som Østerbro Stadion er blevet udviklet. I dag skulle der være to tilbage, foruden fodboldbane og stadion med tribuner på flere sider.

Ill. 8, 9, 10. Vue fra tennishallen og stadion rundt.

På denne tid var Østerbro ved at blive bebygget med etagebyggeri, bl.a. til embedsstanden og officerer fra de omliggende kaserne: Svanemøllen og Østerbro, der var garderhusarkaserne.

Det blev i høj grad officererne fra disse kaserne, der blev foregangsmænd for flere idrætsforeninger som bl.a. B93, der i sin ledelse de første 20-25 år havde mange officerer.

Tennis, dengang benævnt lawn-tennis, kom med på I.C. Gandils foranledning i 1901. Han blev efterfølgende formand 1902-1915, og det var ham, der allerede i 1904 foreslog

⁴ Boldklubben af 1893. 1993, s 15: I 1896 blev vedtaget en skolereform, der anbefalede fodbold i skolerne. Og det betød et løft for mange eksisterende klubber, men også et øget antal klubber omkring århundredskiftet.

bestyrelsen at bygge en indendørs tennishal. Ifølge klubbens jubilæumsbog 1993 var begrundelsen, at svenskerne nød fordel af indendørstræning i deres hal i Stockholm.

Arkitekt Søren Lemche fik i 1901 forbindelse til boldklubben, da han vandt arkitektkonkurrencen om deres nye klubhus, og den blev da også indviet samme år - en to-etages træpavillon (nedrevet 1965).

Allerede i 1904 blev der sat gang i planerne om tennishallen, der på det tidspunkt forventedes at komme til at koste omkring 100.000 kr.; det endelige beløb endte på omkring 120.000 kr. Ansøgning om leje af areal til byggeriet blev indsendt til kommunen samme år, men det kom til at tage otte år, før hallen var klar til indvielse i 1912. I første omgang fik klubben et tyveårigt lejemål på arealet, men det blev senere forlænget til 99 år, dvs. frem til 2011.

Klubbens bestyrelse besluttede at danne et aktieselskab, A/S Københavns Tennishaller, for på denne måde at rejse kapital til byggeriet. Nøglerpersoner blev lensgreve Raben-Lewetzau og geheimeetatsråd Emil Vett, den ene af Magasin du Nord's to ejere, og dette åbnede uden tvivl en del døre til erhvervslivet og dermed den nødvendige kapital, der blev rejst uden at stille profit i udsigt. I 1929 overgik tennishallen til B93's arv og eje, da aktiekapitalen var tilbagebetalt.

Gennem alle årene siden 1901 har der været samarbejdet på godt og ondt mellem B93, Københavns Idrætsanlæg og Københavns Kommune med baggrund i både de fælles og egne interesser, der har været for området. I dag er B93 ved at opgive arealet sammen med salget af tennishallen, hvor de fremover vil søge at udvide anlægget omkring Svanemølle-anlægget, der også er et bygningskulturelt interessant område med reference til Øresundshospitalet.

Beskrivelse

Tennishallen med de mange fine detaljer i skorstene og murværk, hvor bl.a. utallige tennisbolde, placeret rundt om på bygningens langsider og gavle, fortæller om bygningens funktion samt bærer vidnesbyrd om bygherrerens stolthed. Hallen fremtræder stadig elegant trods tidens hårde tand i form af manglende vedligeholdelse og graffiti.

Ill. 11. Nogle af de mange tennisbolde på bygningen.

Ill. 12. Den ene af to skorstene, fint detaljeret.

Oprindelighed og ændringer

Efter indvielse ansøgte arkitekt Søren Lemche i 1912 om tilladelse til at opføre et et-etages omklædningsbygning (i flammede mursten og stænkpudset) med bjælkelag og loftdække i jernbeton. Denne skulle ligge i tilslutning til hallen op til skellet mellem matrikel 4378 og 4346 (mod Idrætshuset). Dette tillades, og det er formentlig den man ser på Ill. 1 til venstre i billedet.

Ifølge jubilæumsbogen fra 1993 blev det omkring 1923 vedtaget at udvide med klublokaler, men det er ikke afklaret, om dette er sket, eller om der er tale om indendørs ændring af lokalerne bag karnapperne på Ill. 1.

I 1973 blev der etableret en udvendig trappe til omklædningsrummene på første sal i tilbygningen, og samme år blev tennishallen restaureret da den "på grund af mange års forsømmelser var næsten faldefærdig."⁵

I 1983 blev gennemført en gennemgribende restaurering og reovering, hvor hele bygningen blev gennemgået, og hvor klubben efterfølgende fik lov til at benytte skylights på taget til udendørs reklamer.

I 1992 (i forbindelse med nye planer for stadionområdet) flyttedes klubbens hovedanlæg til Svanemølle-anlægget i en tidligere, nu reoveret hospitalsbygning fra Øresundshospitalet. Dele af tennisfunktionen forblev i Per Henrik Lings Allé-anlægget, der fra 1994 har reduceret udendørsbanerne til to.

I 1995 er tennishallen i dårlig stand, men efter tovtrækkeri om vedligeholdelsespligt påtager Københavns Idrætsanlæg (KI) sig ansvaret.

I 1997 indvies nye klublokaler i den gamle tennishal, hvor der i den forbindelse skete ændringer i lokaleindretningen samt omklædningsforhold på første sal.

Tanker om fremtiden

Frem til 1983 forelå der tanker om frasalg til Københavns Idrætsanlæg, men det blev da besluttet at beholde hallen frem til 2020. I 1989 blev der vedtaget en ny lokalplan (nr. 137) for Parken, og efterfølgende indhentede B93 et responsum om uopsigelighed, så længe deres baner blev benyttet til det oprindelige formål. Siden sidst i 1990'erne blev der igen fremsat tanker om at fravælge den gamle tennishal, og det blev i 2007 en realitet, da hallen som tidligere nævnt er solgt til Sparta med tilbagekøbsret, hvis det ikke lykkes B93 at finde en indendørs erstatning.

Bygningens umiddelbare omgivelser

I 1908 blev der udskrevet arkitektkonkurrence for hele Fælledparken (fredet 1956), og i de efterfølgende 25 år blev en række idrætsbygninger opført, der i en halvbue omkranser Østerbro Stadion.

Buen begynder på Østerbrogade i stram nyklassicistisk stil med Parkteater (rummer i dag biograf, restaurant m.v.) med indgang til Østerbro Stadion og Østerbro Svømmehal, begge opført i perioden 1926-30 i et samarbejde mellem arkitekterne Frederik Vilhelm Hvalsøe

⁵ B93's jubilæumsbog. 1993.

(1883-1958) og Arthur Karl Johann Wittmack (1878-1965). Sidstnævnte havde tidligere arbejdet som konstruktør for arkitekt maa Søren Lemche. Svømmehallen er ligeledes bygget i jernbetonkonstruktion med hvælvet loft og ovenlys.

Dernæst følger Idrætshuset med stålbetonkonstruktion af arkitekt Søren Lemche, opført 1911-1914. Den fungerer i dag stadig efter sit oprindelige formål. Dens store sal har, som også svømmehallen og tennishallen, hvælvet loft med ovenlys.

Herefter kommer tennishallen fra 1912, og som det ses på vedlagte kortbilag ligger tennishallen med langsiden ud mod Per Henrik Lings Allé. Dens nordøstlige gavl er tilpasset vejforløbet i overgangen mellem Per Henrik Lings Allé og Gunnar Nu Hansens Plads.

Sidst følger det nye Parken, der stod færdigrenoveret i 1990'erne.

Bag tennishallen mod nationalstadionet ligger endnu Østerbro Skøjtehal, der i lokalplan 401 fra 2006 er besluttet nedrevet som led i planerne om opførelse af en multiarena af Parken.

Det er væsentligt at bemærke, at den idrætsarkitektoniske halvbue fra Østerbrogade via Gunnar Nu Hansens Plads, Per Henrik Lings Allé til Øster Allé indeholder bygninger med forskellige arkitektoniske udtryk, forskellige aldre, men alle med idræt som fælles reference. Et sted bemærkes, at "idrætsarkitekturen på Indre Østerbro [er] meget særlig: Alle bygninger skiller sig ud og har deres egen stil."⁶

Til begge sider for buen ligger bygninger og områder, der dels kulturhistorisk (Østerbro Kaserne og Fælledparken og Østerbro Stadion), dels udtryksfuldt (Jakobskirken) er med til at definere grænserne.

På trods af de omfattende ændringer i Østerbro Kaserne er der stadig en vis oprindelighed i dels eksisterende bygninger, dels en mere eller mindre tydelig reference til de oprindelige bygninger i de nyopførte.

Ændringer i omgivelserne

Området har siden sidst i 1800-tallet været benyttet til idrætsformål, og omkring 1900 benyttede mange af de 19 klubber, der dengang var i København, også Fælleden, hvor de større klubber havde omklædning i sidegader ud mod Blegdamsfælleden. Af stadig eksisterende klubber kan bl.a. nævnes KB og AB, der dog ikke har hjemsted på Østerbro mere.⁷

I 1920'erne blev de udendørs baner drænet.

I 1950'erne blev stadiontribunen bygget om. Det fik den konsekvens, at hovedindgangen, der oprindeligt lå ud til Østerbrogade, blev flyttet til Per Henrik Lings Allé. Og otte udendørs baner blev ændret.

I 1965/66 blev anlagt grusbane (tidligere havde denne været anbragt i Ryparken).

⁶ Idrætsscener, s. 29. 2003.

⁷ KB, Kjøbenhavns Boldklub, var så vidt vides den første klub med tennis. Den flyttede snart til Frederiksberg, hvor de i 1917 byggede den næste indendørs tennishal på Pile Allé, der nedbrændte totalt i 1968. AB flyttede til Gladsaxe, men deres gamle klubhus ligger stadig på Østerbro, Nørre Allé 53 - i dag benyttet til andre formål af Institut for Idræt, Københavns Universitet.

Vedligeholdelsesstand

Tennishallen fremtræder udendørs snavset og fyldt med graffiti. Både uden- og indendørs er den præget af manglende vedligehold. Dette skyldes dog ikke mangel på entusiasme for bygningen af dens brugere.

Ill. 13. Ribberne set indefra

Ill. 14. Udsnit af stolerækkerne, der findes på begge sider af hallen

Idrætsarkitektur i dag

KUAS har i 2008 oplyst, at der ikke er aktuelle planer om temagennemgang af idrætsbygninger, men har været meget behjælpelige med en liste fra FBB over fredede idrætsanlæg (Bilag).

Kunstakademiets Arkitektskole, Center for Idræt, har de seneste år udgivet arbejder om det idrætsarkitektoniske område.

I 2003 kom et arbejde med idrættens periodisering i Danmark (Idrætsscener), hvor to områder (Østerbro, København og Salling-Fjends, Nordjylland) er valgt ud til nærmere undersøgelse som en forundersøgelse til en renoveringsmanual for idrættens huse. Baggrunden er den ringe forfatning for mange idrætshaller eller det, at de ikke er tidssvarende nutidige behov, og spørgsmålet, om de skal renoveres i forhold til oprindelighed eller tage tanker vedr. rumopfattelse, teknologi, aktivitets- og livsstilmønstre med i processen. Forfatteren skriver, at idrættens vugge i København stod på Indre Østerbro, og at den oprindelige struktur i det store og hele er bevaret, skønt det klassicistiske fælledklubhus, der lå hvor Parken i dag ligger, er væk.

Tennishallen omtales som "et flot eksemplar på funktionalismens sportshaller. Med sit hvælvede betonloft og et gennemgående ovenlys har salen højere til loftet end vist på tegningerne."⁸

Under arbejdet til bogen i 2003 omtales det i bogen, at hallen var i så dårlig stand, at det var uvist, hvorvidt den ville blive nedrevet, ombygget eller istandsat.⁹

⁸ Idrætsscener, s. 22. 2003. De omtalte tegninger er ikke med i fredningsforslaget.

⁹ Tennisklubbens træner oplyste, at hallen løbende bliver vedligeholdt i et mindre omfang.

I 2007 udkom Afsæt, der omhandler idræt og arkitektur i byen, deres funktion for borgerne både som idrætsform med stigende professionalisering og som bygningsværk i denne sammenhæng i det videnssamfund, som vi i dag befinder os midt i. København bruges som model for denne udvikling, som forfatterne ser er på vej i Danmark, og som de kommer med strategiforslag til at imødekomme.

Udgivelsen af disse to bøger viser, at fagfolk har fået øjnene op for de idrætsarkitektoniske bygningers værdi både kulturhistorisk og arkitektonisk.

Dansk Tennisforbund, der blev stiftet i 1920 – med B93 som medlem kort efter – kunne på trods af interesseret velvilje ikke hjælpe med en oversigt over haller fra perioden.

Genbrug

Der er i nyere tid tænkt over, hvordan man genbruger ældre idrætshaller, hvor de fleste relaterer sig til kulturelle formål som dans, teater, musik og møder.

Det er i øjeblikket ikke aktuelt for tennishallens vedkommende, der stadig opfylder standardkravene for tennis, og som alternativt vil blive benyttet som løbebane.

Kommuneatlas

Tennishallen er i Østerbro Bydelsatlas tildelt bevaringsværdi 2.

Planlægning

Der er i 2006 udarbejdet lokalplan 401 for området i forbindelse med multiarena uden umiddelbar betydning for tennishallen.

Identifikation

Matr.nr. 4378, Udenbys Klædebo Kvarter / byzone.

Ejendomsnr. 431932.

Kommune: Københavns Kommune

Ejendom købt efterår 2007 af Sparta, men B93 har tilbagekøbsret, indtil de har fundet erstatningsbaner.

BBR: 101-431932-2; bygningsnr: 2; bebygget areal: 1997; totalt bygningsareal: 2027;

opførelsesår: 1910; anvendelse: Bygning til idræt ol.; tagdækning: Tagpap (med

taghældning); ydervæg: Andet materiale; materialekilde: Oplyst af ejer (eller dennes repræsentant).

Kontaktpersoner

- B93, Svanemøllelanlægget, Ved Sporsløjfen 10, 2100 København Ø, 39 27 18 90 (mandag lukket, øvrige dage 12-16, fredag 12-15)
- Formand for tennisudvalget: Ole Chr. Rasmussen, tlf.: 39 90 01 21, mobil: 23 37 51 06, ocr@albaek-aps.dk
- Ernst Ecks og Dinah, trænere i tennishallen, tlf. 40731893
- Tennishallen direkte tlf. 35267327

Kilder

Litteratur

Afsæt – idræt og arkitektur i byen. Center for Idræt og Arkitektur. K.s Arkitektskole 2007.
Architekten 1909-1910, 1911-12 m.fl.

Boldklubben af 1893. En Idrætsklubs liv og levned gennem 100 år. København 1993.

Boldklubben af 1893. 110 år. 19. maj 2003. Udg. af B93 ved museumsudvalget. 2003.

Idrætsscener, Kropskulturen i to egne af Danmark. Center for Idræt og Arkitektur. K.s Arkitektskolen 2003.

Moderne Idrætshaller og Svømmehaller, rådgivende ing. Chr. Ostenfeld. 1932.

Nyt liv i gamle idrætshaller, udarb. af ark. Hans Lyngsgård i samarbejde med Lokale & Anlægsfonden 1998

Kunstnerleksikon Weilbach for oplysninger om arkitekt maa Søren Lemche Jacobsen.

Illustrationer

Fotos udendørs og indendørs. 2007 v/ Tove Jensen.

<http://www.mattsson.dk/PDF/arnejacobsen.pdf> (ill. 6 af Mattssons Ridehal hentet her)

<http://www.mitkbh.dk/obro-hallen-osterbro-svømmehal> (ill. 7 af Østerbro Svømmehal hentet her)

Bilag

- Støtteerklæring fra DOCOMOMO
- Arkitektens tegninger 1910f, lånt af B93.
- Lokalplan 137 for kort s. 4, der viser området anno 1989.
- Lokalplan 401 for kort s. 2, 3, der viser område og bevaringsværdier anno 2006 - se <http://www.planogarkitektur.kk.dk/upload/pdf-lokalplaner/401.pdf> for s. 2 (luftfoto), 3 (kort over bevaringsværdier) og 17 (oversigt anno 2006 over lokalplanområdet med tennishallen).
- Tillæggsforslag til Lokalplan 401 – vedr. multiarena – se http://www.planogarkitektur.dk/upload/pdf-lokalplanforslag/parken_tillæg1.pdf
- Kopi af Architekten 1909, nr. 8, s.69f – kort over området med tennishal og andre bygninger.
- Kopi af Architekten 1911, nr. 8, s. 75 – kort over området; her ses dav. tennisbaner.
- Kopi af Architekten 1918, nr. 40, s. 369ff - KB's tennishal, Pile Allé, fra 1917.
- Liste fra søgning i Kulturarvsstyrelsens FBB-database, venligst formidlet af KUAS.